“Amb Mons observans tanquem el cercle: passem del jaciment a la infraestructura cultural”

Entrevista als doctors Josep Guitart i Esther Rodrigo

“Amb Mons observans tanquem el cercle: passem del jaciment a la infraestructura cultural”

El doctor Josep Guitart (UAB/ICAC) és el director científic del projecte de recerca Can Tacó-Turó d’en Roina, el jaciment romà del segle I dC situat entre Montmeló i Montornès (Vallès Oriental), i inaugurat fa poc com a parc arqueològic amb el nom de Mons observans. La doctora Esther Rodrigo (UAB/ICAC) és la codirectora de les excavacions juntament amb Mònica Mercado, Jordi Choren i Gemma Garcia (ICAC).

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

El 2004 l'ICAC es fa càrrec de la recerca de Can Tacó-Turó d'en Roina.

Sí, rep l'encàrrec dels ajuntaments de dirigir científicament del projecte de recerca, que implica excavar per determinar el jaciment què és, quina cronologia i significat té. L'encàrrec també inclou estudiar l'entorn, el poblament antic a la zona, i d'això se n'ha cuidat l'equip d'arqueologia del paisatge liderat per Josep Maria Palet (ICAC).

El salt qualitatiu ve el 2009 amb la concessió de l'ajut Feder (Fons europeu de desenvolupament regional).

Sí, ens hi presentem tenint ja el jaciment molt conegut, amb sondejos i excavat anualment des del 2004, però el Feder permet fer l'excavació en extensió tres anys més (2010-2012). En aquest temps hem treballat amb dues empreses, Arqueociència i Antequem, i la Gemma Garcia (ICAC) s'ha incorporat a la direcció dels treballs.

Quins són els resultats a dia d'avui?

Després de quasi deu anys de recerca, i gràcies al Feder, hem pogut anar més enllà de

l'estudi arqueològic del jaciment: l'hem excavat, l'hem consolidat, l'hem posat en valor, hem fet una regeneració forestal i hem adequat els camins, hi hem fet una actuació arquitectònica... Ara és una infraestructura cultural, amb plafons explicatius, un punt d'informació, una aula d'arqueologia a l'aire lliure, una font...

Quina transformació!

Sí, l'hem deixat a punt perquè els ajuntaments en puguin fer difusió i explotar-lo culturalment. I també perquè en treguin rendiment des del punt de vista paisatgístic, perquè és una zona industrial força degradada. O sigui que hem tancat el cercle, hem fet autèntica transferència de coneixement, perquè hem passat de l'excavació del jaciment a posar-lo a disposició del públic.

Per què n'heu dit Mons observans?

L'indret té un nom diferent segons cada poble. Per Montmeló és Can Tacó, i per Montornès és Turó d'en Roina. Per tenir un únic nom es va proposar Mons observans. És molt escaient, perquè un punt molt central al Vallès Oriental, entre la serralada litoral i la prelitoral, un lloc visible i emblemàtic, on neix el riu Besòs, i un punt dominant topogràficament.

Això no ha canviat.

No, està dins d'un espai verd amb tres turons, i el jaciment està en un d'ells. Té l'autopista, el tren i l'AVE a tocar, també el Circuit de Catalunya... Prova que sempre ha estat un nus de comunicació!

Quina és la importància històrica de Mons observans?

És el primer assentament romà documentat als dos Vallesos, és a dir, a la Laietània interior. Un lloc des d'on veure i ser vist, on els romans s'hi van establir per demostrar que eren els "amos", ben bé a mig camí de la via entre Empúries i Tàrraco.

Es tracta d'un establiment militar, doncs?

És una casa forta, no una fortificació militar. Interpretem que era un palau, perquè hi ha habitacions de residència molt ben decorades, amb decoració mural del primer estil pompeià, que era l'última moda a la península itàlica i n'hi ha poquíssims exemples a Hispània. Devia ser un palau de prestigi, lloc de contacte amb els indígenes, una mena de residència oficial.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Estem en època republicana.

Sí, al darrer terç del segle II aC. Ho sabem pel tipus d'àmfores en els nivells de construcció. És clar que els romans s'hi instal·len després de la caiguda de Numància, és a dir, a l'inici de la pacificació d'Hispània. Encara no han començat a fer ciutats, excepte Tàrraco, tot just comencen a estructurar el territori. És en aquest context, sense guerra, que té sentit una casa forta amb una funció administrativa i política més que no pas militar.

Fins quan dura?

Segurament s'abandona entre l'any 90 o el 80 aC, perquè els romans ja fan el segon pas, que és fundar Baetulo i Iluro. Quan s'assenten en ciutats comença pròpiament la colonització.

L'ICAC ja no hi farà res més?

Alguna excavació més, segurament que sí. El jaciment no l'hem volgut exhaurir. Queda estratigrafia per fer sobretot dels nivells fundacionals. Pertocarà a noves generacions que hi diguin la seva amb noves tècniques.

Carme Badia i Puig (text o fotos)

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Novembre del 2012

Més informació: Mons observans, finalista dels premis FAD 2013

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)